Raftul Denisei

Eric-Emmanuel

Schmitt

Domnul Ibrahim și florile din Coran

roman

Traducere din franceză de Paola Bentz-Fauci

HUMANITAS
fiction

Seria de autor

Eric-Emmanuel Schmitt

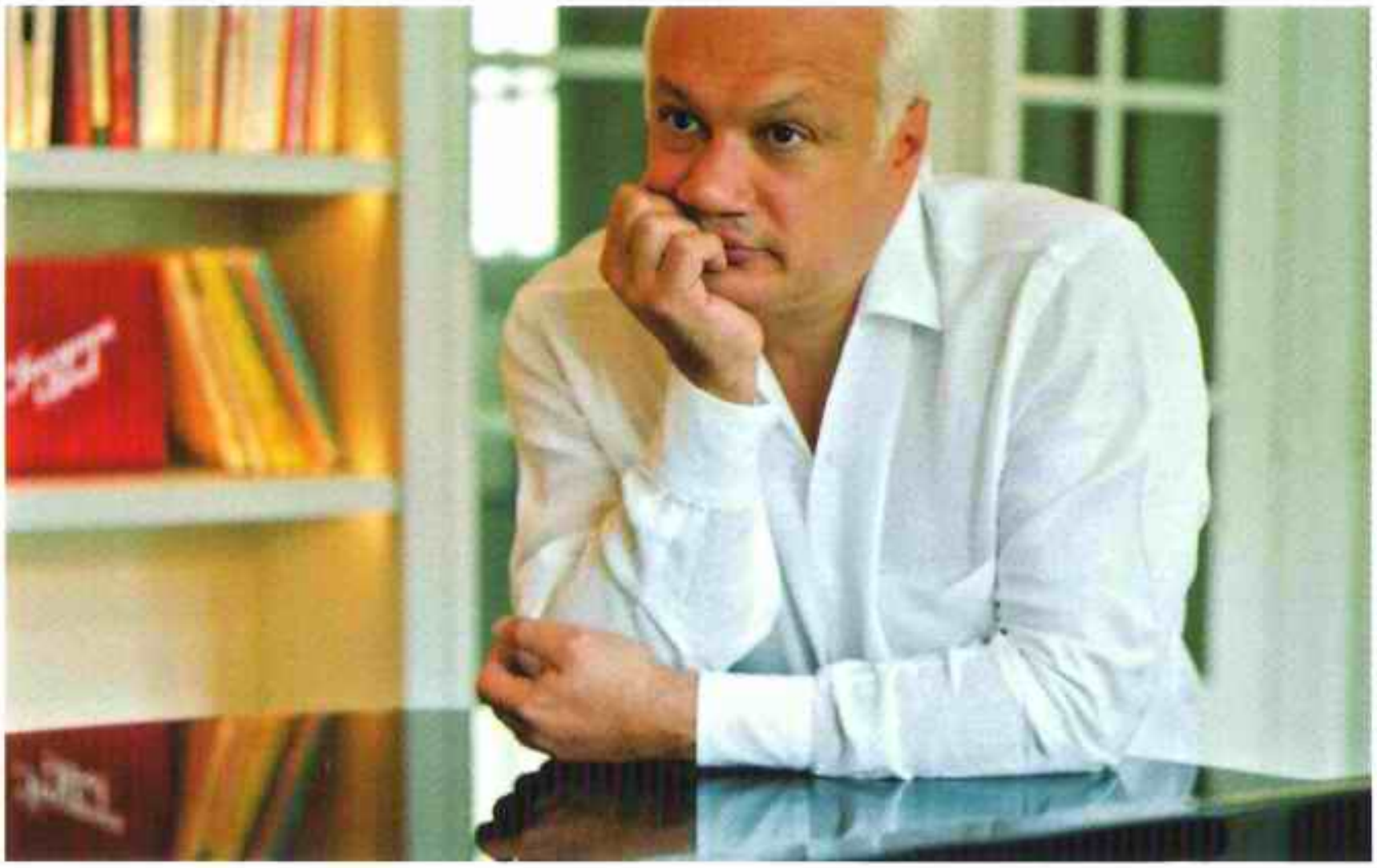

Domnul Ibrahim și florile din Coran a fost adaptat pentru marele ecran în 2003, filmul avându-i în distribuție pe Omar Sharif și Isabelle Adjani. Nominalizată la Golden Globe, pelicula a fost distinsă cu Premiul César și Premiul publicului la Festivalul de film de la Veneția.

„O poveste despre amărăciune, pierdere, moarte, iubire și toleranță în aceste vremuri neliniștite. O lecție de bunătate. O carte infinit de sensibilă, frumoasă și consolatoare!“

Lesen!

ISBN (10) 973-50-1450-5
ISBN (13) 978-973-50-1450-6

Eric-Emmanuel Schmitt s-a născut la 28 martie 1960 la Lyon. În 1983 absolvă cursurile prestigioasei École Normale Supérieure din Paris cu o diplomă în filozofie. Trei ani mai târziu obține titlul de doctor în filozofie. Debutează în 1991 cu o piesă de teatru, *Noaptea la Valognes*. Îi urmează *Vizitatorul*, care îi aduce consacrarea și pentru care este distins cu trei premii Molière, *Variațiuni enigmatice*, *Libertinul* etc. În 1994 îi apare primul roman, *Secta egoiștilor*, dar scrie în continuare piese de teatru care fac săli pline atât în Franța, cât și în străinătate. În 2001 este recompensat de Academia Franceză cu Grand Prix du Théâtre pentru întreaga activitate. De același succes răsunător se bucură și romanele sale *Evanghelia lui Pilat* (2000), *Partea celuilalt* (2001), *Pe când eram o operă de artă* (2002), precum și eseul *Viața mea cu Mozart* (2005). Volumele care alcătuiesc *Ciclul invizibilului* – *Milarepa* (1997), ***Domnul Ibrahim și florile din Coran*** (2001), *Oscar și Tanti Roz* (2002) și *Copilul lui Noe* (2004) – s-au aflat luni întregi pe listele de bestselleruri din numeroase țări. Lui Eric-Emmanuel Schmitt i s-au decernat peste douăzeci de premii și distincții literare, iar în 2000 a primit titlul de Chevalier des Arts et des Lettres.

Parisul anilor '60. Cartierul evreiesc. Moise, un puşti singuratic, părăsit de mamă, locuieşte cu un tată neurastenic şi observă lumea cea mare şi ciudată de la înălţimea celor treisprezece ani ai săi. Domnul Ibrahim, băcanul musulman care pare să cunoască secretul fericirii, şade de dimineaţa până seara pe taburetul din prăvălie şi contemplă aceeaşi lume cu detaşarea senectuţii. Dar într-o bună zi privirile celor doi se întâlnesc şi, din vorbă în vorbă, din poveste în poveste, Moise ajunge învăţăcelul negustorului arab care-i deslueşte tainele iubirii de oameni. După ce tatăl băiatului dispare fără urmă, bătrânul îl adoptă pe micul orfan şi împreună traversează Europa spre Cornul de Aur, tărâmul vegheat de legile sfinte ale Coranului. Călătoria spre lumea nebănuită şi stranie din inima Orientului cu moschei şi dervişi rotitori e o parabolă a vieţii şi a morţii, care surprinde şi îndeamnă la meditaţie.

Raftul
Denisei

Seria de autor

Eric-Emmanuel Schmitt

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Eric-Emmanuel Schmitt

Domnul Ibrahim și florile din Coran

Traducere din franceză de Paola Bentz-Fauci

HUMANITAS
fiction

Coperta seriei de
GABI DUMITRU

Redactor
IUSTINA CROITORU

ERIC-EMMANUEL SCHMITT
MONSIEUR IBRAHIM ET LES FLEURS DU CORAN
© Editions Albin Michel, S.A. – Paris 2001.
Published by arrangement with Literary Agency „Agence de l'Est".

© HUMANITAS, 2006, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. — CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SCHMITT, ERIC-EMMANUEL
Domnul Ibrahim şi florile din Coran / Eric-Emmanuel
Schmitt; trad.: Paola Bentz-Fauci. – Bucureşti; Humanitas, 2006
ISBN (10) 973-50-1450-5; ISBN (13) 978-973-50-1450-6

I. Bentz-Fauci, Paola (trad.)

821.133.1-31=135.1

Lui Bruno Abraham-Kremer

La treisprezece ani mi-am spart pușculița și m-am dus la curve.

Pușculița era un purcel din porțelan smălțuit de culoarea vomei și prevăzut cu o fantă pe unde puteai să bagi banul, dar nu și să-l scoți. Tata alesese pușculița asta cu sens unic pentru că ilustra întru totul concepția lui de viață, și anume că banul e făcut să-l pui bine, nu să-l cheltuiești.

Două sute de franci se adunaseră deja în burta porcului. Câștigul pe patru luni de muncă.

Într-o dimineață, înainte să plec la liceu, tata mi-a zis:

— Nu înțeleg ce se întâmplă, Moise, au început să ne dispară bani din casă. De azi

înainte te poftesc să treci în caietul de cheltuieli din bucătărie tot ce iei pentru cumpărături.

Poftim, după ce că toată ziulica eram mustruluit și la liceu, acasă, după ce că spălam, îmi făceam lecțiile, găteam și căram cumpărăturile, după ce că-mi petreceam timpul singur singurel, lipsit de iubire, într-un apartament gol și întunecos, după ce că eram mai degrabă sluga decât fiul unui avocat fără procese și fără nevastă, iată că acum eram taxat și de hoț! Păi dacă tot era să fiu bănuit, măcar să m-apuc de-a binelea de furat.

Cum ziceam, erau două sute de franci în burta porcului. Prețul unei fete din cele ce fac trotuarul pe Rue de Paradis. Prețul bărbăției.

Primele pe care le-am abordat au cerut să-mi vadă buletinul de identitate. În pofida vocii, a staturii, a faptului că aduceam cu un sac îndesat ochi cu acadele, cei șaisprezece ani cu care mă lăudam nu prea păreau

să le convingă. Poate unde mă văzuseră crescând pe când treceam zilnic sub ochii lor strângând vajnic în mână toartele plasei cu legume.

În capul străzii, sub portic, se instalase una nouă. O fată rotofeie, frumoasă ca o cadră. Îi arătai banii. Ea îmi zâmbi.

— Și zici că ai șaisprezece ani?

— Păi, da. Chiar azi-dimineață i-am împlinit.

Ne-am urcat în odăița ei. Nici nu îndrăzneam să cred că-i adevărat. Avea, după mine, douăzeci și doi de ani bătuți pe muchie – o babă, ce mai! – și uite că se lăsa toată în voia mea. Mi-a explicat cum trebuie să mă spăl și cum se face dragoste...

Bineînțeles că eu știam deja cum, dar o lăsai să vorbească, să se simtă în largul său, mai cu seamă că-mi plăcea vocea ei nițel îmbufnată și tristă.

Tot timpul am fost parcă la un pas de leșin. La sfârșit, ea m-a mângâiat pe păr și mi-a zis:

— Să mai vii pe la mine. Și vezi, nu uita să-mi faci un cadou!

Asta aproape că mi-a umbrit toată bucuria, ce-i drept uitasem de cadou. Devenisem bărbat, îmi făcusem botezul virilității între pulpele unei femei, picioarele îmi tremurau încă, de-abia mă mai țineam pe ele, și, poftim, neplăcerile începuseră deja, uitasem cadoul!

M-am întors val-vârtej acasă și m-am năpustit în camera mea pe care începui s-o scotocesc din priviri doar-doar oi dibui vreun cadou demn de acest nume, după care o rupsei la fugă înapoi pe Rue de Pardis. Fata era tot acolo, sub portic. Îi pusei în brațe ursul meu de pluș.

Cam tot pe vremea aia l-am cunoscut și pe domnul Ibrahim.

Domnul Ibrahim a fost întotdeauna bătrân. Nu-i locuitor de pe Rue Bleue sau de pe Faubourg Poissonnière care să și-l amintească pe domnul Ibrahim altfel decât în

băcănia lui, unde, de la orele opt dimineața și până în puterea nopții, putea fi văzut aplecat asupra tejghelei sau a raftului cu produse de curățenie, cu un picior pe culoarul dintre rafturi și cu celălalt ascuns sub un maldăr de cutii de chibrituri, îmbrăcat întotdeauna în halatul cenușiu de lucru peste cămașa albă, cu dinții de fildeș mijindu-i pe sub mustățile uscate, cu ochii maronii-verzui de forma sâmburelui de fistic, mai deschiși la culoare decât pielea brună împestrițată toată de petele senectuții înțelepte.

Căci, după părerea tuturor, domnul Ibrahim era un înțelept. Ceea ce se datora fără îndoială faptului că de mai bine de patruzeci de ani domnul Ibrahim era „arabul de pe ulița evreiască". Faptului că zâmbea mult și vorbea puțin. Că părea să fi scăpat cu desăvârșire de sub imperiul agitației continue a muritorilor de rând, a muritorilor parizieni mai cu seamă, întotdeauna nemișcat pe taburetul său de lemn de parcă ar fi fost o cracă altoită acolo, nedându-și

niciodată osteneala, ca alți negustori, să rânduiască ba un articol, ba altul pe raft, de ochii clientului, pentru ca apoi să dispară între miezul nopții și opt dimineața doar el știa unde.

Cum spuneam, cumpărăturile casei eu le făceam și tot eu pregăteam de mâncare. Nu cumpăram decât conserve. Și, dacă mă duceam zilnic după ele, nu era ca să fie proaspete, ci fiindcă tata nu-mi lăsa decât banii trebuitori pentru o zi; și pe urmă conservele erau și mai ușor de gătit.

Pe domnul Ibrahim am început să-l fur tot când am început să-l fur și pe tata drept pedeapsă că mă bănuise. Mi-era nițeluș cam rușine, dar ca să-mi treacă îmi repetam într-una în gând pe când îmi așteptam rândul la casă:

Ce dacă, la urma urmelor nu-i decât un arab!

În fiecare zi îl priveam țintă în ochi și asta îmi dădea curaj.

Ce dacă, la urma urmelor nu-i decât un arab!

— Eu nu sunt arab, Momo, sunt originar din Cornul de Aur.

Nici nu știu cum mi-am adunat cumpărăturile și m-am năpustit năuc în stradă. Domnul Ibrahim îmi auzea gândurile carevasăzică! Și dacă-mi auzea gândurile, asta însemna că poate știa și de matrapazlâcurile mele prin prăvălia lui.

A doua zi, n-am mai ciordit nici o cutie; îl întrebai:

— Ce-i aia Cornul de Aur?

Mărturisesc că toată noaptea nu făcusem decât să-l visez pe domnul Ibrahim călare pe vârful unui corn de aur și zburând pe întinderea unui cer înstelat.

— E o regiune cuprinsă între Anatolia și Persia, Momo.

În ziua următoare, pe când îmi scoteam portofelul, îi spusei:

— Pe mine nu mă cheamă Momo, ci Moise.

El îmi răspunse abia a doua zi:

— Știu că te cheamă Moise, de-aia îți și zic Momo. E mai puțin impresionant.

Numărând restul, i-o întorsei și eu, tot o zi mai târziu:

— Ce-ți pasă dumitale? Moise e un nume evreiesc, nu arab.

— Eu nu sunt arab, ci musulman, Momo.

— Atunci de ce zic oamenii că ești arabul de pe strada noastră, dacă nu ești arab?

— Când spui despre un băcan că-i arab, asta înseamnă că ține deschis de la opt dimineața până la miezul nopții, chiar și duminica.

Astfel mergea conversația noastră. Ziua și fraza. Aveam tot timpul. El, dat fiind că era bătrân, eu, fiindcă eram tânăr. Tot la două zile îi șterpeleam o cutie de conserve.

Probabil că o conversație de o oră între noi ar fi durat un an sau doi, dacă n-ar fi fost s-o întâlnim pe Brigitte Bardot.

Mare animație mare la noi pe Rue Bleue. Circulația oprită. Strada baricadată. Se turnează un film.

Tot purtătorul de sex din perimetrul Rue Bleue, Papillon și Faubourg Poissonnière

– în stare de alertă maximă. Femeile voiau să vadă cu ochii lor dacă actrița era într-adevăr chiar așa de bine pe cât se spunea. Bărbații nu se mai gândeau la nimic, li se blocase piuitul în fermoarul de la șliț. Brigitte Bardot, la noi în cartier! Brigitte Bardot de-adevăratelea, în carne și oase!

Mă proptisem și eu la fereastră. Mă uitam de-acolo la ea și mă gândeam că parcă ar aduce cu pisica vecinilor de la al patrulea, o pisicuță drăguță căreia îi plăcea să stea tolănită la soare pe balcon și despre care ai fi zis că nu trăiește, nu respiră și nu clipește decât pentru a stârni admirația. Ba chiar, uitându-mă mai atent, găsii că Brigitte semăna leit cu fetele de pe Rue de Paradis, fără să-mi dau seama că de fapt ele îi semănau ei când se maimuțăreau ca Brigitte Bardot pentru a-și atrage clienții. Dar mare mirarea văzând că domnul Ibrahim în persoană ieșise și el în pragul prăvăliei! Pentru prima oară – cel puțin de când venisem eu pe lume – își părăsise taburetul.

De la pisicuța Bardot care se alinta în fața camerelor de luat vederi gândul îmi zbură la frumoasa blondină căreia-i dăruisem ursul meu de pluș, și socotii că momentul ar fi cum nu se poate mai nimerit să cobor în băcănia domnului Ibrahim și, profitând de neatenția lui, să-i mai șparlesc câteva cutii de conserve. Ei, fir-ar să fie, uite-l că s-a întors iar la tejghea! Ochii îi râd în cap admirând-o pe Bardot pe deasupra cutiilor de săpun și a cârligelor de rufe. Niciodată nu-l mai văzusem astfel.

— Sunteți însurat, domnule Ibrahim?

— Da, firește că sunt.

Nu era obișnuit să i se pună întrebări.

Aș fi jurat în clipa aceea că domnul Ibrahim nu-i chiar atât de bătrân pe cât crede lumea.

— Să ne închipuim, domnule Ibrahim, că vă aflați într-o barcă cu soția dumneavoastră și cu Brigitte Bardot. Ce-ați face dacă barca ar începe să ia apă?

— Sunt sigur că soția mea știe să înoate.

În viața mea nu mai văzusem ochi care să râdă ca ai lui, râdeau în hohote, cu zgomot de cascadă.

Deodată îl văd pe domnul Ibrahim că zvâcnește de pe taburet și ia poziție de drepți: Brigitte Bardot intră în băcănie!

— Bună ziua, domnule. Aveți apă?

— Avem, cum să nu, domnișoară.

Și, să vezi și să nu crezi, domnul Ibrahim se duce în persoană la raft, ia sticla și i-o aduce.

— Mulțumesc. Cât vă datorez, domnule?

— Patruzeci de franci, domnișoară.

Brigitte tresare. Eu de asemenea. O sticlă de apă abia dacă făcea vreo doi franci.

— Nu știam că apa este atât de rară pe la dumneavoastră.

— Nu apa e rară pe la noi, domnișoară, ci starurile.

A spus-o cu atâta farmec, cu un surâs atât de irezistibil, încât Brigitte Bardot n-a putut decât să roșească ușor, să-i dea cei patruzeci de franci și să plece.

Mie-mi pierise graiul.

— Ce tupeu, domnule Ibrahim...

— Ce să fac, Momo, trebuie să mă despăgubesc și eu cumva pentru toate cutiile de conserve pe care mi le șterpelești tu.

Din ziua aceea am devenit prieteni.

O să ziceți că n-aveam decât să mă duc în altă prăvălie să ciordesc câte-o cutie de conserve, numai că domnul Ibrahim mă pusese să jur:

— Dacă-i vorba să furi, mai bine să furi de la mine, Momo.

De altminteri, în zilele ce-au urmat, domnul Ibrahim mă învață o mulțime de trucuri ca să ciupesc bani de la tata fără să bage de seamă: să-i servesc la masă pâine veche dată la cuptor; să-i adaug din ce în ce mai multă cicoare în cafea; să-i fac ceai cu pliculețe deja folosite; să-i îndoiesc beaujolais-ul preferat cu un vin ordinar la trei franci litrul, dar ideea cea mai strașnică, ideea cu adevărat măreață, dovada că fără doar și poate domnul Ibrahim nu-și avea pereche

când era vorba de dat lumii cu tifla, a fost că mă învăţă să înlocuiesc pateul obişnuit cu un pate pentru câini.

Graţie domnului Ibrahim, în carapacea oamenilor mari se ivise o fisură, nu mă mai izbeam orbeşte de zidul acela implacabil, uniform, o mână părea că mi se întinde prin spărtură.

Pusesem iar de-o parte două sute de franci, puteam din nou să-mi dovedesc că sunt bărbat.

Odată ajuns pe Rue de Paradis, mă dusei glonţ spre porticul unde stătea de obicei noua proprietară a ursului meu de pluş. Îi dăruisem un ghioc pe care-l primisem cadou, un ghioc adevărat, adus chiar de la mare.

Fata îmi surâse. În aceeaşi clipă apăru pe alee un tip care alerga de-i sfârâiau călcâiele şi o fată care fugea după el urlând:

— Hoţule! Prindeţi-l, puneţi mâna pe el! Mi-a furat poşeta!

Fără să pierd o clipă, ridicai piciorul, hoțul se împiedică de el și se întinse pe burtă, cât era de lung, la câțiva metri de noi. Eu îi sării în cârcă.

Hoțul mă privi și, văzând că nu-s decât un pușți, se pregăti să-mi administreze o mamă de bătaie, dar cum tipa ajunsese lângă noi zbierând cât o țineau bojocii, sări în picioare și o luă la sănătoasa. Noroc că răcnetele ei îmi ținură loc de mușchi.

Fata se apropie de mine mergând ca vai de lume pe tocurile înalte ale pantofilor. Îi întinsei geanta pe care-o apucă și-o strânse la pieptul opulent care știa așa de bine să geamă contra cost.

— Mersi, băiatu'! Cum să te răsplătesc eu pe tine, hm? Ce-ai zice de una gratis?

Mă uitai la ea, era bătrână rău. Treizeci de ani ca nimica. Dar cum zice domnul Ibrahim, nu trebuie niciodată să jignești o femeie.

— O.K.

Urcarăm la cameră. Proprietara ursulețului, ofuscată că-i fusesem suflat chiar de

sub nas, îmi șopti pe când treceam prin dreptul ei:

— Vino mâine. Îți fac și eu una, tot pe gratis.

N-am mai așteptat până mâine...

Din pricina domnului Ibrahim și a fetelor, viața alături de tata mi se părea din ce în ce mai greu de suportat. Cu atât mai mult cu cât prinsesem un obicei îngrozitor, care-mi dădea un soi de amețeală: făceam comparații. Când eram cu tata mi-era întotdeauna frig. Lângă domnul Ibrahim sau lângă curve era cald și parcă mai multă lumină.

Mă uitam la biblioteca de la noi de-acasă înaltă și încăpătoare, la toate cărțile alea care conțineau, pare-se, chintesența spiritului uman, inventarul legilor, subtilitățile filozofiei, mă uitam la ele prin întunericul odăii – „Închide obloanele, Moise, soarele distruge cotoarele cărților!“ – și-apoi mă uitam la tata cum citea în fotoliu, izolat în cercul de lumină al lampadarului drept ca o conștiință gălbuie deasupra paginilor.

Complet închis între zidurile științelor juridice, tata nu-mi acorda nici atâta atenție câtă ai acorda unui cîine – de altfel detesta câinii –, nu-l interesa nici măcar să-mi arunce din când în când vreun oscior din știința aceea a lui. Și dacă fără să vreau făceam un pic de zgomot…

— Scuză-mă, tată…

— Taci, Moise. Nu vezi că citesc? Eu lucrez aici…

„Lucrez!“, argumentul suprem, justificarea absolută.

— Iartă-mă…

— Noroc că Popol, fratele tău, nu era ca tine…

Popol era celălalt prenume al nevredniciei mele. Când făceam câte o greșeală, tata nu rata ocazia să mă compare cu fratele meu mai mare: „Popol era harnic la școală. Lui Popol îi plăceau matematicile, nu chiulea niciodată. Popol nu murdărea niciodată cada. Popol nu făcea un strop de pipi alături de vasul de toaletă, Popol adora să citească din cărțile lui tati…“.

Dacă stau să mă gândesc, bine a făcut mama că s-a cărat cu Popol al ei la scurtă vreme după naşterea mea, îmi era deja destul de greu să mă lupt cu amintirea, traiul alături de o asemenea perfecţiune întruchipată cred că ar fi fost peste puterile mele.

— Dacă Popol trăia, crezi că m-ar fi iubit, tată?

Tata se uită îndelung la mine, sau mai bine zis mă descifrează înspăimântat:

— Ce întrebare!

Ăsta era răspunsul pe care-l primeam: „Ce întrebare!“

Învăţasem să privesc oamenii prin ochii tatei. Cu neîncredere şi dispreţ. Faptul că stăteam de vorbă cu un băcan arab, chiar dacă nu era arab de-adevăratelea, ci numai fiindcă „arab înseamnă să ţii băcănia deschisă de la opt dimineaţă până la miezul nopţii, chiar şi duminica“, faptul că nu pregetam să sar în ajutorul unei prostituate erau lucruri pe care le tăinuiam cu grijă în adâncul sufletului, oficial ele nu făceau parte din existenţa mea.

— De ce nu zâmbeşti niciodată, Momo? mă întrebă într-o zi, tam-nisam, domnul Ibrahim.

A naibii întrebare, ca un pumn sub centură, nu eram pregătit să-i răspund.

— Zâmbetul e o chestie care se potriveşte doar celor cu dare de mână, domnule Ibrahim. Eu n-am mijloace pentru aşa ceva.

El îmi zâmbi, doar ca să mă pună în încurcătură:

— Îţi închipui poate că eu sunt un om bogat, Momo?

— Tejgheaua dumitale e întotdeauna plină cu bani, n-am cunoscut în viaţa mea pe nimeni care să aibă zilnic în faţa ochilor atâtea bancnote.

— Bancnotele astea servesc la plata mărfii şi a localului. La sfârşitul lunii nu mă aleg cu mare lucru, Momo.

Şi iar îmi arse un zâmbet, ca o sfidare.

— Ştii, domnule Ibrahim, când zic că zâmbetul e o chestie pentru ăia cu dare de mână, vreau să zic că-i pentru oamenii fericiţi.

— De aici se trage greșeala. Află că de fapt zâmbetul e cel care-l face pe om fericit.

— Pe dracu'!

— Încearcă.

— Pe dracu'-ți zic!

— Și eu care te știam băiat politicos, Momo!

— Numai eu știu câte palme mă costă politețea asta.

— Știi, politețea e bună, nu zic, dar amabilitatea e parcă și mai plăcută. Încearcă să zâmbești, Momo, și-ai să vezi.

Bun, dacă-i vorba să fiu rugat cu blândețe de domnul Ibrahim care-mi mai și vârâ în traistă pe daiboj o cutie cu varză murată, nu văd de ce n-aș încerca...

A doua zi, ieșind în lume, aruncam zâmbete la dreapta și la stânga, de-ai fi zis că fusesem dus peste noapte la spital și-mi injectaseră ăia vreun ser al veseliei.

— Scuzați-mă, doamnă profesoară, dar n-am înțeles exercițiul la matematică.

Și pac, un zâmbet.

— Nu-i nimic, Moise, îl mai explic o dată.

Să vezi și să nu crezi. Nu tu un refec acolo, nu tu un avertisment, nimic.

Și apoi la cantină...

— Aș mai lua puțină înghețată de castane, se poate?

Și pac, un zâmbet!

— Cu frișcă, vă rog!

Nici o problemă!

La ora de gimnastică anunț candid că mi-am uitat acasă baschetții. Pac, un zâmbet!

— Îi pusesem afară să se usuce, domnule profesor, și...

Profesorul îmi zâmbește blajin și mă bate pe umăr.

Plutesc de-a binelea. Nimic nu-mi mai rezistă. Domnul Ibrahim mi-a dăruit secretul armei absolute. Mitraliez lumea cu zâmbetele mele cât e ziua de lungă. Nimeni nu se mai uită la mine ca la un gândac.

După ore o zbughesc acasă să-mi las servieta și de-acolo, glonț pe Rue de Paradis. Mă opresc în fața celei mai mișto dintre

fete, o negresă înaltă care mă trimisese la plimbare de fiecare dată.

— Hei, tu...

Pac, un zâmbet!

— Urcăm amândoi?

— Ai șaișpe ani?

— De când tot vin pe-aici încă n-ai observat?

Pac, un zâmbet!

Urcăm.

Și pe când ne îmbrăcăm mă apuc să-i povestesc cum că sunt ziarist și scriu o carte despre prostituate...

Pac, un zâmbet!

...și că m-ar ajuta mult dacă ar vrea să-mi vorbească niței despre ea.

— Nu zău, și chiar ești ziarist, băiețică?

Pac, un zâmbet!

— Vreau să spun, student la ziaristică...

Începe să-mi vorbească. Îi privesc sânii cum palpită ușor când se însuflețește. Și nu-mi vine să cred. O femeie îmi vorbește. Mie. O femeie. Îi zâmbesc. Ea-mi vorbește. Îi zâmbesc. Ea-mi vorbește.

Seara, când tata vine acasă, îl ajut ca de obicei să-și scoată paltonul și-apoi mă proptesc în fața lui, sub lumina becului, ca să fiu sigur că mă vede.

— Masa e gata.

Pac, un zâmbet!

El mă privește mirat.

Eu tot într-un zâmbet. Cam obositor după o zi de zâmbete, da' mă țin tare.

— Ia spune-mi, ce prostie ai mai făcut?

La care îmi piere zâmbetul.

Dar tot nu mă las.

La desert mai fac o încercare.

Pac, un zâmbet!

Se uită stânjenit la mine.

— Vino încoace, îmi zice.

Hopa, zâmbetul meu începe să-și facă efectul! Am făcut o nouă victimă, ce mai! Mă apropii de el. O vrea oare să mă sărute? Mi-a povestit odată că Popol era un copil tandru care adora să fie sărutat. Poate că Popol ăsta dibuise chestia cu zâmbetul de cum venise pe lume?

Sau poate că mama apucase să-l învețe pe Popol...?

Sunt în picioare lângă tata, umăr la umăr cu el. Clipește des din gene. Eu zâmbesc de simt că-mi plesnește gura.

— Va trebui să-ți punem aparat dentar. N-am văzut niciodată până acum că dinții din față îți cresc în afară, ca la iepuri.

Începând din seara aceea am prins obiceiul să mă duc la domnul Ibrahim noaptea, după ce tata se culca.

— E vina mea. Dacă aș fi și eu ca Popol, tatei i-ar veni poate mai ușor să mă iubească.

— De unde știi? Mai întâi că Popol a plecat.

— Ei și, ce dacă?

— Poate că nu-l suporta pe taică-tu.

— Crezi dumneata asta?

— Cred nu cred, vorba e c-a plecat. Nu-i o dovadă, după tine?

Domnul Ibrahim îmi dădu un pumn de bănuți galbeni să-i fac fișic, asta mă calma de obicei.

— Dumneata l-ai cunoscut pe Popol, domnule Ibrahim, spune-mi adevărul, l-ai cunoscut? Ce părere ai despre el?

— N-am să-ți spun decât un singur lucru, Momo: eu te prefer de o sută de ori pe tine.

— Zău, domnu' Ibrahim?

Eram bucuros nevoie mare, dar nu voiam s-o arăt. Strânsei pumnii și scosei oleacuță colții, așa de formă. Omul trebuie să-și apere întotdeauna familia, nu?

— Ia seama cum vorbești despre fratele meu, domnu' Ibrahim. Ce-aveai contra lui?

— Nimic, ce să am? Era băiat bun, Popol ăsta, nimic de zis, numai că eu te prefer pe tine Momo, asta e!

Mărinimos, îl iertai.

În cursul săptămânii ce-a urmat, domnul Ibrahim mă trimise la un prieten de-al lui, un dentist care ședea pe Rue Papillon. Avea brațul lung, domnu' Ibrahim, ce să mai vorbim! A doua zi îmi zise:

— De-acum poți să zâmbești mai puțin, Momo, e suficient... Nu, nu mă lua în

seamă, glumeam. Prietenul meu mă asigură că dinții tăi n-au nevoie de nici un fel de aparat, așa să știi.

Se aplecă spre mine, cu ochii lui mucaliți:

— Cum ți-ar sta să te vadă domnișoarele din Rue de Paradis cu fiarele alea în gură? Proaste ar fi ele să te mai credă că ai șaișpe ani împliniți?

Trebuie să spun să mi-a căzut falca auzindu-l. Ca să-mi vin în fire a trebuit să-i cer domnului Ibrahim să-mi mai dea bănuți galbeni să-i fac fișicuri.

— Da' de unde o mai știi și pe asta, domnu' Ibrahim?

— Eu să știu, ce să știu? Eu nu știu decât ce e la mine în Coran.

Făcui în ziua aceea mai multe fișicuri de bănuți galbeni.

— E bine că te duci la femei de meserie, Momo. La început e bine să mergi la ele că știu treaba, mai târziu, când o să fie vorba de dichisuri și sentimente, ai să te poți mulțumi și cu câte-o amatoare.

Mi se luase parcă o piatră de pe inimă.

— Şi dumneata mergi câteodată acolo, pe Rue de Paradis, domnu' Ibrahim?

— Paradisul e deschis tuturor, băiete.

— Râzi de mine, domnu' Ibrahim! La vârsta dumitale?

— De ce spui asta, Momo? E rezervat numai pentru minori?

De-abia atunci îmi dădui seama ce tâmpenie spusesem.

— Ce-ai zice să facem o plimbare amândoi, Momo?

— Ţi se întâmplă să mergi pe picioarele dumitale, domnu' Ibrahim?

Na, c-am mai scos o tâmpenie! Trăsei un zâmbet de-mi scăpărară toţi dinţii din gură.

— Spun asta fiindcă nu te-am văzut decât aşezat pe taburetul din băcănie, nu te supăra.

În realitate eram bucuros nevoie mare.

A doua zi, domnul Ibrahim mă scoase la plimbare prin Paris, Parisul cel frumos

vreau să spun, acela al cărților poștale și al turiștilor. Merserăm de-a lungul Senei care nu curge deloc în linie dreaptă.

— Ia uite, Momo, cât de mult îi plac Senei podurile. Ca unei femei frumoase brățările.

Ne-am dus apoi în grădinile de pe Champs Élysées, între clădirile teatrelor și teatrul de marionete. Pe Faubourg Saint-Honoré văzurăm o mulțime de magazine ce purtau nume de mărci celebre – Lanvin, Hermès, Yves Saint-Laurent, Cardin... Era ciudat să vezi buticurile alea imense si aproape goale, gândindu-te că în băcănia domnului Ibrahim nu mai mare ca o baie de bloc, tixită de n-aveai unde s-arunci un ac și unde, pe etajerele ce urcau de la podea până la tavan, pe trei rânduri și de patru ori mai adânci ca unele obișnuite, găseai tot soiul de articole de prima, de a doua și chiar de a treia necesitate.

— Da' ce sărace sunt vitrinele bogaților, domnu' Ibrahim. Nu e nimic în ele.

— Așa e luxul, Momo, ioc în vitrină, ioc în magazin. Totul e-n preț.

Ne-am isprăvit plimbarea în grădinile secrete de lângă Palais Royal, unde domnul Ibrahim m-a cinstit pe mine cu o citronadă, iar el a luat un pahar de anason Suze pe care l-a sorbit fără grabă, redobândindu-și acolo, pe taburetul barului, legendara sa imobilitate.

— Trebuie să fie strașnic că stai la Paris, zisei.

— Păi tu stai la Paris, Momo!

— Nu, eu stau pe Rue Bleue.

Îl priveam cum își savura băutura.

— Am crezut întotdeauna că musulmanii nu beau alcool.

— Așa este. Numai că eu sunt sufist.

Simții că devin indiscret, că domnul Ibrahim nu avea chef să vorbească despre boala lui – dreptul său, nu? –, așa că până-n Rue Bleue nu mai scosei o vorbă.

Seara, deschisei Larousse-ul tatei. Trebuie să fi fost îngrijorat rău, căci altmineri

pot spune că nu-s prea prieten cu dicționarele, m-au decepționat întotdeauna.

„Sufism: curent mistic în religia islamică, apărut în secolul al VIII-lea. Opus legalismului, el pune accentul pe religia interioară."

Păi, ce spunem eu? Dicționarele nu-ți explică decât cuvintele pe care le știi.

Bun, până una, alta sufismul n-ar părea să fie o boală, ci un mod de a gândi, ceea ce mă mai liniști oarecum, deși după spusele domnului Ibrahim există și moduri de a gândi care sunt ca o boală. Mă lansai apoi într-o nouă căutare, încercând să înțeleg fiece cuvânt al definiției. Operație din care reieșea că nea' Ibrahim ăsta care-și sorbea liniștit paharul de anason Suze credea în Dumnezeu conform legii musulmane, dar credința lui era nițeluș cam de contrabandă dat fiind că era „opusă legalismului", ceea ce mi-a pricinuit oarecare bătaie de cap, căci dacă legalismul însemna „respectarea cu strășnicie a legii", cum ziceau ăia în dicționar... asta însemna grosso modo o chestie

cam supărătoare, și anume că domnul Ibrahim nu prea stătea bine cu cinstea și că în ce mă privește legasem prietenie cu o persoană nu tocmai frecventabilă. Însă, în același timp, dacă respectarea legii însemna să te faci avocat ca tata, să ai tot timpul o mutră întunecată și în casa ta să plutească numai tristețea, eu, unul, preferam să fiu de partea domnului Ibrahim și contra legalismului. Mai era apoi și faptul că, după cum scriau ăia în dicționar, sufismul fusese creat de doi tipi din vremurile de demult, Al-Halladj și Algazel, care, cu astfel de nume nu puteau locui decât în te miri ce mansardă din fundul curții pe vreo Rue Bleue ca a noastră, și, mai zicea la definiție, că sufismul era o religie interioară, cu alte cuvinte discretă, or, domnul Ibrahim era discret, mai cu seamă dacă era să-l compari cu evreii de pe strada noastră, putem spune că era chiar foarte discret.

Pe când lua masa, nu mă putui împiedica să nu-l descos nițel pe tata care tocmai

savura o tocăniță de miel cu iz de Royal Canin[1].

— Tu crezi în Dumnezeu, tată?

Mă privi și-apoi murmură:

— Devii bărbat, din câte văd...

Nu prea am înțeles unde era legătura. Ba, preț de o secundă, mă întrebai îngrijorat dacă cineva nu-i dăduse raportul că umblam pe la fetele din Rue de Paradis. Dar el adăugă:

— Nu, n-am reușit niciodată să cred în Dumnezeu.

— N-ai reușit? De ce? Trebuie să faci eforturi ca să crezi în el?

El scrută penumbra apartamenului și zise:

— Nu. Ca să crezi că toate astea au un sens. Trebuie să faci eforturi foarte mari.

— Păi, tată, doar suntem evrei. Tu și cu mine, vreau să spun.

— Tocmai.

---

1 Cunoscută marcă de conserve pentru câini. (N. tr.)

— Și faptul că suntem evrei n-are nici o legătură cu Dumnezeu ?

— Pentru mine nu, nu mai are. Să fii evreu nu înseamnă nimic altceva decât să ai memorie. O memorie proastă de altfel.

Și, într-adevăr, tata avea mutra unuia căruia i-ar prinde bine să ia câteva aspirine. Poate unde se epuizase rău tot vorbind cu mine. De altfel, sculându-se de la masă, se duse direct să se culce.

La câteva zile după asta, se întoarse acasă mai livid ca de obicei. Simții imediat un fel de vinovăție. Îmi ziceam că poate, dându-i să mănânce toate porcăriile alea, și-o fi paradit sănătatea, sărmanul de el.

După ce se așeză îmi făcu semn că vrea să-mi vorbească. Îi trebuiră însă mai bine de vreo zece minute până să deschidă gura.

— Am fost pus pe liber, Moise. Cabinetul de avocatură pentru care lucram nu mai are nevoie de serviciile mele.

La drept vorbind, faptul că unii nu erau din cale afară de dornici să lucreze cu tata

– care probabil reușea să-i bage în depresie până și pe criminalii cei mai îndârjiți – nu m-a impresionat cine știe ce, numai că nu-mi închipuisem niciodată că un avocat putea într-o bună zi să nu mai fie avocat.

— Nu-mi rămâne decât să-mi caut de lucru de mâine. Va trebui să strângem cureaua, băiete.

După care se duse să se culce. Era vizibil că ceea ce gândeam eu despre toate astea nu-l interesa câtuși de puțin.

Coborâi să vorbesc cu domnul Ibrahim care surâdea mulțumit ronțăind alune.

— Cum faci dumneata, domnu' Ibrahim, de ești întruna fericit?

— Știu ce-i la mine-n Coran.

— Va trebui să-ți șterpelesc într-o zi Coranul ăsta al dumitale. Deși nu se face pentru un evreu ca mine.

— Ia spune-mi și mie, Momo, ce înseamnă pentru tine să fii evreu?

— Păi, știu și eu, domnu' Ibrahim? Pentru tata înseamnă să fii posomorât cât e

ziua de lungă. Pentru mine nu-i decât... ceva care mă împiedică să fiu altceva.

Domnul Ibrahim îmi întinse o alună.

— Stai prost cu încălțămitea, Momo. Mâine mergem să-ți luăm pantofi.

— Dar...

— Omul își petrece viața în două locuri: în pat și în pantofi.

— N-am bani de pantofi, domnu' Ibrahim.

— Ți-i ofer eu. Cadou de la mine. N-ai decât o singură pereche de picioare, Momo, trebuie să ai grijă de ele. Când pantofii te rod, trebuie să-i schimbi. Că picioarele n-ai cum să le schimbi.

În ziua următoare, venind acasă de la liceu, în holul întunecat al apartamentului zării pe jos un bilet. Nu știu de ce, dar, recunoscând scrisul tatei, inima prinse să mi se zbată ca o pasăre speriată:

Moise,

Iartă-mă, dar plec. N-am în mine nimic de tată. Cu Popol aș fi...

O ștersătură. Avusese desigur intenția să-mi mai toarne iar o chestie despre Popol, gen: „Cu Popol poate că aș fi reușit, dar cu tine…“ sau „Popol îmi dădea forța, energia de a fi un tată bun, tu însă…“. O porcărie, ce mai calea-valea, pe care în ultima clipă i-a fost rușine s-o scrie. Oricum, ar fi fost inutil, am priceput și singur, mersi!

Poate că ne vom revedea, într-o bună zi, când vei fi mare. Când mie îmi va fi mai puțin rușine, iar tu mă vei fi iertat. Adio.

Chiar așa, adio.

P.S. Pe masă vei găsi toți banii pe care-i mai am. Ai aici lista persoanelor cărora trebuie să le anunți plecarea mea. Vor avea grijă de tine.

Urmau patru nume complet necunoscute pentru mine.

Hotărârea mea era luată. De azi înainte aveam să mă prefac. Nici nu putea fi vorba să recunosc c-am fost părăsit. Și încă de două ori, o dată de mama, la naștere, iar

apoi, ca adolescent, de tata. Cine mi-ar mai fi dat vreo șansă, dacă lucrul ar fi dat în vileag? Ce naiba aveam oare de-i îngrozeam așa pe toți? De ce nu putea nimeni să mă iubească? A, nu, hotărât lucru, aveam să-i fac pe toți să creadă că tata e prezent ca și până acum. Că locuiește și ia masa acasă, că petrecem împreună, ca și până acum, seri lungi și plicticoase.

Fără să pierd o secundă, coborâi la băcănie.

— Pe tata îl doare burta, domnu' Ibrahim, ceva i-a căzut rău, ce crezi că ar trebui să-i dau?

— Un păhărel de Fernet Branca. Uite, am aici o sticluță prima-ntâi.

— Mersi. Urc repede să-i dau.

Cu banii pe care mi-i lăsase puteam trăi cam o lună. Învățai să-i imit semnătura ca să pot răspunde la scrisori și iscăli în carnetul meu de elev. De mâncare făceam tot ca pentru doi, puneam tacâmul tatei ca de obicei în fața mea; atâta doar că la sfârșitul mesei aruncam porția lui la gunoi.

De ochii vecinilor din față, câteva seri pe săptămână mă așezam în fotoliul tatei, punându-mi puloverul și pantofii lui, după ce-mi presăram părul cu făină, și încercam să buchisesc o pagină două din Coranul nou-nouț pe care mi-l oferise, la insistențele mele, domnul Ibrahim.

La liceu, luai hotărârea că n-aveam timp de pierdut și că trebuia să mă îndrăgostesc urgent de o fată. Școala nefiind mixtă, oferta era mai curând limitată; în sensul că toți băieții se dădeau în vânt după fiica portarului, Myriam, care pricepuse iute pentru cei treisprezece ani ai ei, că domnea după bunul plac asupra a trei sute și ceva de băiețandri puberi și hămesiți. Începui și eu să-i fac o curte mortală, agățându-mă de ea cu ardoarea unui înecat.

Pac, zâmbetul!

Trebuia să-mi dovedesc mie însumi că puteam fi iubit, trebuia ca lumea întreagă s-o știe înainte de a afla că părinții mei, singurele persoane obligate să mă suporte, preferaseră să-și ia tălpășița.

Domnului Ibrahim îi povesteam despre cucerirea lui Myriam, pe măsură ce avansam. El mă asculta cu zâmbetul mucalit al celui care cunoaște deja sfârșitul. Eu mă făceam că nu văd nimic.

— Ce mai face tatăl tău, Momo? Nu-l mai văd dimineţile...

— Are mult de lucru de când cu noul post. E obligat să plece mai devreme de acasă...

— Aha. Da', ia zi, nu se supără că te vede citind din Coran?

— Păi ce, mă vede? Citesc pe ascuns. Și cum nici nu prea pricep mare lucru...

— Când vrei să înveţi ceva, cartea nu te ajută, Momo. Trebuie să vorbești cu unul care ştie deja. Eu, unul, nu cred în cărţi.

— Cum asta, păi nu spui dumneata mereu, domnu' Ibrahim, că știi ce...

— Știu ce am în Coran, desigur... Ascultă, Momo, tare aș vrea să revăd marea, ce-ar fi să mergem în Normandia? Vii cu mine?

— Zău, mă iei, domnu' Ibrahim?

— Dacă tatăl tău îți dă voie, bineînțeles.

— Îmi dă, nici o grijă…

— Ești sigur ?

— Dacă-ți spun.

Când am ajuns în holul de recepție de la Grand Hotel din Cabourg, nu mai putui să mă abțin și izbucnii în lacrimi. Am plâns așa două-trei ore, nu știu, nu izbuteam să-mi recapăt suflarea.

Domnul Ibrahim se uita la mine cum plâng. Aștepta răbdător să pot vorbi. În cele din urmă reușii să bâigui:

— E prea frumos aici, domnu' Ibrahim, prea frumos. Nu-i de mine. Nu merit…

Domnul Ibrahim zâmbi.

— Frumusețea e peste tot, Momo. Oriunde ți-ai întoarce privirea. Așa zice la mine în Coran.

Ne plimbarăm apoi pe malul mării.

— Omului căruia Dumnezeu nu i-a revelat viața în mod nemijlocit, nu cărțile au să i-o reveleze, să știi asta de la mine, Momo.

Eu vorbeam pe nerăsuflate despre Myriam, încercând să evit a vorbi despre tata. După ce mă primise în suita ei de pretendenți, fata începea parcă să mă elimine ca pe un candidat ce nu merita luat în seamă.

— Nu-i nimic. Iubirea ta pentru ea îți aparține, zicea domnul Ibrahim. Myriam poate s-o refuze, dar nu și să ți-o ia. Nu se bucură de ea, atâta tot. Ceea ce dai, Momo, îți aparține pe vecie. Ceea ce păstrezi e pierdut pentru totdeauna.

— Dumneata ai o soție, domnu' Ibrahim ?

— Da.

— Atunci, de ce nu-i aici, cu dumneata ?

El îmi arătă marea cu mâna.

— Asta-i cu adevărat o mare englezească, verde cu gri, astea nici măcar nu-s culorile apei, să juri că-i o mare care-a căpătat accent.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare, domnu' Ibrahim. Răspunde-mi, unde-i soția dumitale ?

— Absența unui răspuns e și ea un răspuns, Momo.

Dimineața, domnul Ibrahim se scula primul. Se ducea la fereastră, adulmeca lumina și apoi își începea gimnastica, fără grabă – în fiecare dimineață, gimnastică, și asta de-o viață. Era neobișnuit de suplu și, iscodindu-l de pe pernă, printre pleoapele mijite, părea că-l revăd pe tânărul subțire și nonșalant care trebuie să fi fost odinioară.

Surpriza cea mare fu însă când descoperii la baie că domnu' Ibrahim era și el circumcis.

— Și dumneata, domnu' Ibrahim?

— Musulmanii, ca și evreii, Momo. Circumcizia simbolizează sacrificiul lui Avraam când l-a înfățișat pe fiul său lui Dumnezeu zicându-i că poate să-l ia. Fâșia de piele care ne lipsește e semnul lui Avraam. Până în zilele noastre tatăl trebuie să-și țină fiul la circumcizie, ca o ofrandă a propriei sale dureri de părinte întru pomenirea sacrificiului lui Avraam.

Descopeream grație domnului Ibrahim că evreii și musulmanii, ba chiar și creștinii,

aveau în comun o mulțime de oameni de seamă înainte de-a fi apucat să se încaiere între ei ca orbeții. Nu că era treaba mea, dar îmi făcea bine s-o știu.

Revenind din Normandia și regăsindu-mă din nou singur în apartamentul mare și gol, n-aș putea spune că mă simții diferit de ceilalți, nu, nu era asta, dar înțelegeam că lumea putea fi diferită. Îmi zisei că, uite, dacă vreau, n-am decât să deschid ferestrele, să dau o culoare mai deschisă pereților, și că nimic nu mă obligă să păstrez mobilele alea cu iz de trecut, nu un trecut frumos, nu, un trecut învechit, rânced și care pute a cârpă de spălat podelele.

Banii se isprăviseră. Începui să vând cu toptanul cărțile din bibliotecă buchiniștilor de pe cheiurile Senei pe care-i descoperisem în cursul plimbărilor mele cu domnul Ibrahim. Cu fiecare carte vândută mă simțeam mai liber.

Trecuseră de-acum trei luni de când dispăruse tata. Eu o țineam înainte cu prefăcătoria,

găteam pentru două persoane, și, lucru ciudat, domnul Ibrahim mă descosea din ce în ce mai rar în legătură cu tata. Relațiile mele cu Myriam șchiopătau și ele din ce în ce mai mult, dar aveau măcar meritul că-mi ofereau un inepuizabil subiect de conversație cu domnul Ibrahim.

Uneori, seara, mi se strângea inima gândindu-mă la Popol. Acum, că tata plecase, tare mi-ar mai fi plăcut să-l cunosc pe Popol. Eram sigur că, nemaifiind nimeni care să mi-l tot vâre sub nas ca pe un antipod al propriei mele nulități, l-aș fi suportat mai ușor. De multe ori adormeam gândindu-mă că am și eu undeva în lumea asta mare un frate necunoscut, deștept și frumos cum nu mai e altul și că poate, cine știe, avem chiar să-l întâlnesc într-o zi.

Într-o bună dimineață, bătăi în ușă. Poliția. Urlau ca-n filme:

— Deschideți! Poliția!

Gata cu mine, îmi zisei. Prea am ținut-o într-o minciună. Vin să mă aresteze.

Îmi pusei halatul pe mine și trăsei toate zăvoarele. Polițaii îmi părură mult mai puțin înspăimântători decât mi-i închipuisem; chiar m-au întrebat politicos dacă le dau voie să intre. Aș fi preferat totuși să fi apucat să mă îmbrac din cap până-n picioare dacă tot era să merg la închisoare.

Ajunși în salon, inspectorul mă luă de mână și-mi zise cu blândețe:

— Vă aducem o veste proastă din păcate. Tatăl dumneavoastră a murit.

Pe moment nu știu ce m-a surprins mai mult, vestea despre moartea tatei sau faptul că polițistul îmi vorbea cu dumneavoastră. Cert e că mă prăbușii în fotoliu.

— S-a aruncat în fața unui tren, nu departe de Marsilia.

Și asta m-a șocat. Ce-a căutat tata să-și facă de petrecanie tocmai la Marsilia ? Că doar trenuri sunt peste tot. Ba la Paris chiar mai multe ca oriunde. Ce mai, n-aveam să-l înțeleg niciodată pe omul ăsta.

— Toate indiciile o confirmă – în pragul disperării, tatăl dumneavoastră și-a pus capăt zilelor.

Un tată sinucigaș! Era tot ce-mi lipsea ca să mă simt și eu bine în viață. Parcă în cele din urmă tot era mai bine când aveam un tată care mă părăsise; așa măcar îmi puteam închipui că e ros de remușcări.

Polițiștii păreau că-mi înțeleg tăcerea. Priveau biblioteca golită de cărți, apartamentul sinistru în care ne aflam, gândindu-se, probabil cu ușurare, că peste câteva minute vor putea să iasă la lumină.

— Cui trebuie să-i anunțăm decesul?

Având în fine o reacție ca lumea, mă sculai și adusei lista cu cele patru nume pe care tata mi le lăsase la plecare. Inspectorul o băgă în buzunar.

— Asistența Socială va face demersurile necesare.

După care se apropie de mine, privindu-mă cu niște ochi de câine bătut, ceea ce mă făcu să pricep pe loc că plănuia să-mi facă vreo porcărie.

— Aș mai avea să vă adresez o rugăminte deosebit de delicată: va trebui să veniți cu noi la Marsilia să identificați cadavrul.

Fraza rezonă în mine ca un semnal de alarmă. Începui să urlu de parcă cineva ar fi apăsat pe buton. Polițaii se agitau în jurul meu încercând să găsească întrerupătorul. Din păcate întrerupătorul eram chiar eu și era peste puterile mele să mă opresc.

Atunci a intrat în scenă și domnul Ibrahim care-mi auzise urletele din stradă. Dintr-o ochire pricepu situația și le spuse polițiștilor că are să meargă el la Marsilia pentru identificarea cadavrului. La început aceștia părură cam circumspecți, prea avea mutră de arab, dar, cum eu mă apucai din nou să răcnesc, nu le rămase decât să accepte propunerea domnului Ibrahim.

— De când știi despre tata? îl întrebai după înmormântare.

— De când ne-am dus la Cabourg. Dar află, Momo, că nu trebuie să fii supărat pe tatăl tău.

— Nu mai spune, domnu' Ibrahim ?! Un tată care-ți amărăște zilele, care te părăsește și-apoi se mai și sinucide, asta zic și eu capital de încredere în viață pentru un fiu!

— Tatălui tău, Momo, i-a lipsit în viață exemplul. A crescut fără părinți deoarece aceștia au fost prinși de naziști și uciși în lagăr. Fără îndoială s-a simțit întotdeauna vinovat de a nu le fi împărtășit soarta. De a fi rămas în viață. Și, dacă a decis s-o sfârșească sub roțile unui tren, poate că nu-i o întâmplare.

— Cum adică ?

— Părinții și rudele lui au fost încărcați în trenuri, ca animalele, și duși la moarte. Poate că tatăl tău a căutat toată viața un tren, propriul său tren... Și, dacă i-a lipsit forța de a trăi, n-a fost din cauza ta, Momo, ci din pricina a tot ceea ce s-a întâmplat sau nu s-a întâmplat înainte de venirea ta pe lume.

Domnul Ibrahim îmi vârî niște bancnote în buzunar.

— Și acum, șterge-o! Fetele din Rue de Paradis se întreabă fără îndoială ce-o mai fi cu cartea aia pe care-o scrii despre ele...

Începui să schimb totul în apartament. Domnul Ibrahim mi-a dat vopsele și pensule. Și de asemenea sfaturi cum s-o zăpăcesc de cap pe asistenta socială pentru a câștiga timp.

Într-o după-amiază, când tocmai deschisesem geamurile ca să iasă mirosul de vopsea acrilică, o femeie intră în apartament. Nu știu cum se face, dar văzând cât era de încurcată, cum se codea să spună de ce-a venit, cum încerca stângace să treacă pe sub batantul scării de zugrav pe care eram cocoțat, ocolind petele de vopsea de pe podea, înțelesei numaidecât cine era.

Mă prefăcui că, absorbit de treabă, nu-i remarcasem prezența.

Ea își drese ușor glasul.

Mă arătai surprins:

— Căutați pe cineva?

— Pe Moise, zise mama.

Era ciudat cât de greu îi era să-mi pronunțe numele, de parcă sunetele i se înecau în gâtlej.

Îmi oferii luxul de a o pune în încurcătură.

— Da' cine sunteți dumneavoastră, vă rog?

— Mama lui.

Biata femeie, mi se făcu milă de ea. În ce hal era. Sunt sigur că i-a fost teribil de greu să facă pasul ăsta. Mă privește pătrunzător încercând să-mi descifreze chipul. Se teme, al naibii ce se teme!

— Și tu, cine ești?

— Eu?

Am chef să mă distrez nițel. Cine a pus-o să se bage într-o astfel de chestie, după treisprezece ani?

— Mi se spune Momo.

O văd cum îi cade fața.

Adaug, cu gura până la urechi:

— E diminutivul de la Mohamed.

Devine mai albă ca vopseaua cu care-am dat tavanul.

— Cum, nu ești tu Moise?

— Nicidecum, doamnă. Nu faceți așa o confuzie. Eu sunt Mohamed.

Înghite în sec. La drept vorbind nu-i chiar nemulțumită de evoluția lucrurilor.

— Dar nu stă aici un băiat cu numele Moise?

Am chef să răspund: Ce treabă am eu, ești mama lui, n-ai decât să știi. Dar mă abțin, biata femeie se clatină pe picioare. Așa că-i servesc o minciună ceva mai blândă.

— Moise a plecat, doamnă. Se săturase de casa asta. N-avea decât amintiri urâte.

— Așa...

Mă întreb dacă crede ce-i spun. Parcă n-ar fi prea convinsă. Poate că la urma urmei nu-i chiar așa proastă.

— Știi cumva când se întoarce?

— Habar n-am. Când a plecat zicea că vrea să-și caute fratele.

— Fratele?

— Da, Moise are un frate.

— Așa, așa...

Pare complet dezorientată.

— Păi da, unu' Popol, doar trebuie să-l știți...

— Popol ?

— Popol, doamnă, fratele mai mare al lui Moise.

Mă întreb dacă nu cumva mă ia drept vreun întârziat mintal. Sau poate că chiar a luat-o de bună că mă cheamă Mohamed.

— Dar eu n-am avut nici un alt copil înaintea lui Moise. N-am nici un fiu cu numele Popol.

De data asta eu sunt cel care se clatină pe picioare.

Ea bagă de seamă și faptul pare s-o impresioneze într-atât, încât e nevoită să se așeze într-un fotoliu. Ceea ce fac și eu la rândul meu.

Ne uităm tăcuți unul la celălalt, sufocați de mirosul acid al vopselei acrilice care ne înțeapă nările. Ea îmi studiază chipul, nici cel mai mic freamăt al pleoapelor mele nu-i scapă.

— Ia spune-mi, Momo...

— Mohamed.

— Ia spune-mi, Mohamed, tu ai să-l revezi pe Moise, nu ?

— Tot ce se poate.

Am spus-o pe un ton detașat, parcă nici mie nu-mi vine să cred că pot avea un ton atât de detașat. Ea mă privește în adâncul ochilor. N-are decât să mă scruteze cât o pofti, n-o să scoată nimic de la mine, mă simt stăpân pe situație.

— Dacă într-o zi îl revezi pe Moise, spune-i că eram foarte tânără când m-am căsătorit cu tatăl său. Pe care nu l-am luat decât ca să scap de acasă. Nu l-am iubit niciodată pe tatăl lui Moise. Dar aș fi fost gata să-l iubesc pe el, pe Moise. Numai că am întâlnit un alt bărbat. Tatăl tău...

— Pardon ?

— Tatăl lui, vreau să zic, al lui Moise, m-a gonit: Pleacă. Moise rămâne cu mine, dacă nu... Am plecat. Doream să-mi refac viața, să fie și puțină fericire în ea...

— Vezi bine, e mai plăcut așa.

Ea lăsă ochii în jos.

Se apropie de mine. Știu că ar vrea să mă sărute, dar mă fac că nu pricep.

— Ai să-i spui lui Moise, da? mă întreabă cu o voce care imploră.

— Tot ce se poate.

În aceeași seară mă dusei la domul Ibrahim și-i zisei râzând:

— Când mă înfiezi, domnu' Ibrahim?

— Când vrei tu, Momo!

Ne-am luptat nu glumă. Lumea oficialităților, a ștampilelor, a autorizațiilor, a funcționarilor cărora le sare țandăra când sunt treziți din somn ne erau ostile, nici uneia nu-i ardea de noi. Numai că nimic și nimeni n-ar fi putut să-l descurajeze pe domnul Ibrahim.

— Stăm bine Momo, pe nu îl avem deja în buzunar. Nu ne mai rămâne acum să decât să-l obținem și pe da.

La insistențele asistentei sociale, mama își dădu în cele din urmă acordul pentru demersurile domnului Ibrahim.

— Dar soția dumitale, domnule Ibrahim, crezi că ea va fi de acord?

— Soția mea s-a întors în țară de ani și ani. Din partea ei, pot să fac ce vreau. Dar dacă ții, mergem amândoi să-i facem o vizită, la vară.

Când în sfârșit obținurăm faimosul document unde scria că de azi înainte aveam să devin fiul aceluia pe care mi-l alesesem drept tată, domnul Ibrahim, hotărârăm că ne vom cumpăra o mașină spre a sărbători evenimentul.

— Ce de călătorii o să facem, Momo! Iar la vară ne ducem în Cornul de Aur, să-ți arăt marea, o mare cum nu mai e alta. Marea pe malul căreia m-am născut.

— Ne-am putea duce și cu covorul zburător, nu, la ce ne trebuie mașină?

— Du-te și ia un catalog și alege o mașină, băiete.

— Bine, tată.

E nemaipomenit cum aceleași cuvinte pot stârni în om sentimente diferite. Când

îi ziceam „tată“ domnului Ibrahim râdea inima-n mine, o simțeam cum se umflă de bucurie, viitorul îmi apărea în culorile cele mai strălucitoare.

Ne duserăm apoi la un vânzător de mașini.

— Aș dori să cumpăr mașina asta. Fiul meu a ales-o.

Domnul Ibrahim era mai ceva ca mine. Nu pronunța o frază din care să lipsească vorbele „fiul meu“, de-ai fi zis că el era ăla care inventase paternitatea.

Negustorul începu să laude marfa. Că așa, că pe dincolo.

— Nu vă mai osteniți de pomană, domnule, doar v-am spus că fiul meu și cu mine vrem s-o cumpărăm.

— Aveți permis de conducere?

— Bineînțeles.

Și domnul Ibrahim scoase la iveală din portofelul său de marochin un document care trebuia să dateze cel puțin de pe vremea Egiptului antic. Negustorul examină

îngrozit papirusul ăla din care o mulțime de litere își luaseră valea cu timpul și care era scris într-o limbă cu totul necunoscută pentru el.

— Și... ziceți că-i un permis de conducere?

— Păi, nu se vede?

— Bun. În cazul acesta, vă propun să eșalonăm plata în mai multe rate lunare. Ce-ați zice, de exemplu, de trei ani? Asta ar însemna...

— Domnule, când spun că vreau să cumpăr o mașină înseamnă că pot. O plătesc cash.

Era ofuscat la culme domnul Ibrahim. Negustorul ăsta făcea gafă după gafă.

— Rămâne atunci să-mi scrieți un cec de...

— Da' mai lasă-mă, domnule, cu cecurile dumitale! Îți spun doar că plătesc cash. Cu bani adică. Cu bani adevărați, ce naiba, nu pricepi?

Și începu să alinieze pe tejgheaua omului fișicuri de bancnote pe care le scotea din punga de plastic în care le avea rânduite.

Negustorul mai avea puțin și se sufoca.

— Dar... dar... domnule, nimeni nu plătește cu bani lichizi... nu... nu se poate...

— Ascultă, domnule, ăștia sunt bani, ori nu sunt bani? Eu i-am primit în băcănia mea, dumneata de ce nu le-ai primi? Ce-i asta, Momo, în ce magazin m-ai adus? E o firmă seriosă, sau ce naiba?

— Stați domnule, n-o luați așa, uitați, vă propun un aranjament: vă punem la dispoziție mașina peste cincisprezece zile.

— Cincisprezece zile? Ce vorbă-i asta, domnule? Păi pot să și mor de azi în cincisprezece zile.

Peste două zile, mașina ne era livrată la scară. La scara băcăniei. Tare, nu jucărie, domnul Ibrahim!

După ce se instală pe scaunul șoferului, domnul Ibrahim prinse a atinge sfielnic, unele după altele, toate comenzile cu degetele lui lungi și subțiri; apoi își șterse fruntea, verde la față.

— Am uitat, Momo, nu mai știu!

— Dar ai învățat barem?

— Demult, da, de la prietenul meu Abdullah. Numai că...

— Ce?

— Pe vremea aia mașinile nu erau așa...

Ce mai calea-valea, domnul Ibrahim era la mare ananghie, cu nici un chip nu reușea să-și regăsească stăpânirea de sine.

— Mașinile alea pe care ai învățat dumneata să conduci, nu cumva erau trase de cai, domnule Ibrahim?

— Nici măcar, dragă Momo, de catâri. De catâri.

— Și permisul de conducere pe care l-ai pus sub nasul tipului, ce era de fapt?

— O scrisoare de la prietenul Abdullah care îmi povestea ce recoltă bună a avut anul ăsta.

— Pe scurt, domnu' Ibrahim, suntem în rahat pân' la sprâncene!

— Cum zici, Momo.

— Și nu s-ar găsi vreo șmecherie în Coranul ăla al dumitale, care să ne scoată din... impas?

— Da' ce-ți închipui tu, Momo, dragă, Coranul nu-i un manual de mecanică! Îți poate folosi în problemele spirituale, nu în materie de fierătanii. Și pe urmă nu uita că în Coran oamenii călătoreau cu cămila!

— Nu te enerva, domnu' Ibrahim, caut și eu o soluție.

Tot domnul Ibrahim fu acela care o găsi. El decise că avem să luăm amândoi lecții de conducere. Cum eu nu aveam încă vârsta, oficial el era cel înscris, în vreme ce eu, pe bancheta din spate a mașinii, nu pierdeam un cuvânt din indicațiile instructorului. De cum scăpam de la curs, scoteam amândoi mașina din garaj și eu mă instalam la volan. Rulam prin Paris mai ales noaptea, ca să evităm circulația.

Mă descurcam din ce în ce mai bine.

A dat Dumnezeu de-a venit și vara, așa că am pornit-o la drum.

Un drum de mii de kilometri. Traversarăm toată Europa de sud. Cu geamurile deschise. Cap-compas spre Orientul Mijlociu.

Eram încântat să descopăr cât de interesantă devenea lumea odată ce călătoreai în tovărășia domnului Ibrahim. Cum eu eram crispat la volan și mă concentram asupra drumului, el îmi descria peisajul, cerul, orașele, locuitorii. Pălăvrăgeala domnului Ibrahim, vocea lui fragilă ca hârtia de țigară, stropul acela de accent, imaginile, exclamațiile, uimirile urmate de năzdrăvăniile cele mai diabolice vor rămâne totdeauna pentru mine sinonimele drumului ce duce de la Paris la Istanbul. Pot spune că eu n-am văzut Europa, ci doar am auzit-o.

— Ia seama, Momo, aici suntem la bogătani. Închipuie-ți că au și pubele!

— Și ce dacă au pubele?

— Când vrei să știi dacă te afli printre bogați sau printre sărăntoci, te uiți la pubele. Dacă nu vezi nici pubele, nici gunoaie, înseamnă că ai pus piciorul la bogătani din ăia greii. Dacă vezi pubele, dar fără gunoaie în ele, înseamnă că ești la bogați. Acolo unde gunoaiele-s aruncate pe jos, lângă

pubele, nu ești nici la bogați, nici la săraci, ci într-o zonă turistică. Și unde nu vezi decât gunoaie, și pubele ioc, înseamnă că ești la săraci. Iar dacă vezi că locuiesc oameni printre gunoaiele alea, să știi că ești la sărăntoci. Aici suntem la bogați.

— Cred și eu, suntem în Elveția.

— Nu, nu intra pe autostradă, Momo. Autostrada spune: circulați, aici nu-i nimic de văzut. Autostrada a fost făcută pentru imbecilii care nu vor decât să se deplaseze cât mai iute cu putință de la punct la altul. Noi călătorim, nu facem geometrie. Vezi de găsește un drumuleț drăguț care să ne arate tot ce e de văzut.

— Se vede că nu dumneata ești la volan, mormăii eu.

— Uite ce este, Momo, dragă, dacă n-ai chef să vezi pe unde treci, n-ai decât să iei avionul ca toată lumea.

— Da' pe aici, lumea-i săracă, domnu' Ibrahim?

— Foarte. Aici suntem în Albania, băiete.

— Și aici?

— Oprește mașina, Momo. Simți? Miroase a fericire. E Grecia, băiatule. Oamenii sunt nemișcați ca statuile, au chiar timp să se uite la noi cum trecem, ăștia-s oameni care respiră, Momo. Vezi tu, eu am muncit mult la viața mea, dar fără grabă, făcându-mi timp pentru asta, n-am muncit nici pentru cifra de afaceri, nici pentru a vedea roiuri de clienți defilându-mi prin băcănie. Secretul fericirii este s-o iei pe îndelete, Momo. Tu ce-ai vrea să te faci?

— Nu prea știu, domnu' Ibrahim, adică, ba da. Mi-ar plăcea să mă ocup de import-export.

— De import-export?

Aici cred că am marcat un punct. Găsisem cuvântul magic, „import-export". Domnul Ibrahim nu se mai sătura să-și umple gura cu el, era în același timp un cuvânt serios și cu iz de aventură, un cuvânt care te făcea să te gândești la călătorii, la vapoare, la baloturi cu marfă, la cifre de afaceri astronomice, într-un cuvânt, tot atât

de plin de greutate, pe cât erau și silabele care-l constituiau – „im-port-ex-port“ !

— Vi-l prezint pe fiul meu, Momo. Se pregătește să se ocupe de import-export.

Aveam amândoi o mulțime de jocuri. Mă lega la ochi și mă băga în câte un monument religios, iar eu trebuia să ghicesc după miros ce religie se practica în el.

— Miroase a lumânare, e o biserică catolică.

— Ai ghicit. E catedrala Sfântul Anton.

— Aici miroase a tămâie, e o biserică ortodoxă.

— Bravo. Suntem la Sfânta Sofia.

— Aici miroase a picioare, e la musulmani. Pfu, da' ce putoare...

— Îți dai seama ce spui ? Ești în Moscheea Albastră, Momo ! Să nu-mi zici că unde miroase a sudoare omenească nu-i de nasul tău subțire ! Ce, ție nu-ți miros niciodată picioarele ? Un loc de rugăciune unde miroase a om, care-i făcut pentru oameni, unde mustește de oameni, pe tine te dezgustă ?

Da' ce idei pariziene mai sunt și astea, Momo? Mie, unuia, parfumul de șosete îmi inspiră mai curând încredere. Mă face să-mi zic că nu prețuiesc mai mult decât vecinul meu. Mă simt, adică ne simt pe amândoi, în concluzie: mă simt bine!

De la Istanbul încolo, domnul Ibrahim a devenit mai tăcut. Era emoționat.

— Încă nițel și ajungem la mare. Marea mea, marea de unde mă trag.

Îmi cerea să rulăm din ce în ce mai încet. Voia să savureze totul. Poate se și temea.

— Unde-i marea aceea din care te tragi, domnu' Ibrahim, arată-mi-o aici, pe hartă.

— Nu mă mai bate la cap cu harta aia a ta, Momo, că doar nu suntem la liceu!

Poposirăm într-un sătuc de munte.

— Sunt fericit, Momo. Te am pe tine, știu ce am în Coran, ce-mi mai trebuie pe lume? Hai vino, mergem să dansăm.

— Să dansăm, domnu' Ibrahim?

— Păi cum? Cred și eu trupului! „Sufletul omului e o pasăre închisă în colivia

trupului." Când dansezi, sufletul cântă ca o pasăre care aspiră să devină una cu Dumnezeu. Hai, vino, mergem la *tekke*.

— La ce?

— Ce mai dans! zisei, păşindu-i pragul.

— *Tekke* nu-i un dans, ci o mânăstire, Momo. Scoate-ţi pantofii.

Acolo am văzut pentru întâia oară oameni învârtindu-se. Pe dervişi adică. Purtau nişte veşminte lungi, grele, deschise la culoare şi suple. Răpăitul tobelor îi transformase în nişte sfârleze.

— Se învârtesc în jurul lor înşişi, Momo, vezi? În jurul propriilor lor inimi, care sunt lăcaşul unde Dumnezeu îşi manifestă prezenţa în om. Dansul lor este o rugăciune.

— Asta numeşti dumneata rugăciune?

— Bineînţeles, Momo. Ei pierd astfel orice reper terestru, greutatea aceea pe care o numim echilibru, nu mai sunt altceva decât

un mănunchi de făclii ce se consumă pe un rug uriaș. Încearcă numai, Momo, încearcă. Hai, ia-te după mine.

Intrarăm în horă și începurăm să ne învârtim.

La primele cercuri îmi repetam cu înverșunare în minte: *Mi-e așa de bine lângă domnul Ibrahim.* Apoi începui să-mi spun: *Nu mai sunt supărat pe tata că a plecat.* După care: *Mama n-a avut de ales în ziua când...*

— Ei, cum a fost, Momo? Te-ai simțit pătruns de sentimente frumoase și bune?

— Și încă cum! Ceva de necrezut, parcă mă goleam de toată ura. Păcat că n-a mai bătut toba că poate rezolvam și problema cu mama. Strașnică rugăciune, domnu' Ibrahim, deși mi-ar fi plăcut mai mult să am bascheții-n picioare. Cu cât corpul ți-e mai greu, cu-atâta spiritul devine mai ușor.

Din ziua aceea ne oprirăm tot mai des să dansăm pe la *tekke*-urile știute de domnul Ibrahim. Uneori el nu se învârtea,

mulțumindu-se să-și soarbă ceaiul pliind pleoapele, dar eu mă învârteam ca un apucat. Sau, mai bine zis, mă învârteam tocmai ca să fiu mai puțin apucat.

Seara, când ne opream prin piața vreunui sat, încercam să intru în vorbă cu câte o fată. Îmi dădeam toată silința, dar degeaba, pe când domnul Ibrahim, care nu făcea decât să-și soarbă surâzător paharul de anason Suze, cu aerul său liniștit și blând, se pomenea după o oră înconjurat de o mulțime de oameni.

— Prea te agiți, Momo. Dacă vrei să ai prieteni nu trebuie să te miști deloc.

— După părerea dumitale, sunt frumos, domnu' Ibrahim ?

— Ești foarte frumos, Momo.

— Nu, nu asta voiam să spun. Aș vrea să știu dacă crezi că mai târziu voi fi destul de frumos ca să mă placă fetele fără să trebuiască să… le plătesc ?

— Peste câțiva ani, ele au să te plătească pe tine, Momo.

— O fi. Da' uite că până una, alta mișcarea e mai mult decât slabă...

— Nici nu-i de mirare. Uită-te numai niței la tine cum procedezi, Momo. Le fixezi cu privirea de parcă-ai spune: „Te-ai prins ce mai Făt-Frumos sunt?" Cum vrei să nu le pufnească râsul? Clenciul e să pari că, privind o fată, îi spui: „În viața mea n-am văzut o făptură atât de frumoasă ca tine". Pentru un bărbat normal, un om ca tine și ca mine, vreau să zic – nu ca alde Alain Delon sau Marlon Brando –, frumusețea noastră este aceea pe care știm să i-o găsim femeii.

Ne uitam cum soarele se strecura printre munți, iar cerul devenea violet. Tata privea țintă luceafărul.

— Ni s-a dăruit o scară ca să putem evada, Momo. Omul a fost la început mineral, apoi animal – n-are cum să uite c-a fost animal, e atât de adesea tentat să redevină ce-a fost! –, pentru ca în cele din urmă să devină om, dotat cu o conștiință, cu judecată și credință. Îți dai seama, Momo, ce

drum ai străbătut de când nu erai decât un biet firicel de praf și până la starea ta de azi? Iar mai târziu, după ce vei fi depășit și condiția de om, vei deveni înger. Când dansezi, ai acest presentiment, nu-i așa?

— Păi, știu și eu? În ce mă privește, nu-mi amintesc de nimic... Dumneata, domnu' Ibrahim, îți mai aduci aminte de când erai plantă?

— Auzi vorbă! Păi ce altceva crezi tu că fac rămânând nemișcat cu orele pe taburetul meu din băcănie?

Veni în sfârșit și ziua când domnul Ibrahim mă anunță că am ajuns la marea lui de baștină și că-l vom întâlni pe prietenul său Abdullah. Era emoționat ca un tinerel, ținu să se ducă el înainte, în recunoaștere, zicându-mi că să-l aștept acolo, sub un măslin.

Cum era tocmai vremea siestei, adormii pe loc sprijinit de trunchi.

Când mă deșteptai ziua zburase deja. Rămăsei acolo tot așteptându-l pe domnul Ibrahim până spre miezul nopții.

După care o pornii spre satul cel mai apropiat. Ajuns în piață, toți localnicii năvăliră asupra mea. Nu le înțelegeam graiul, dar ei îmi vorbeau întruna cu însuflețire și păreau să mă cunoască foarte bine. Mă luară cu ei și mă duseră într-o casă impunătoare. Traversai o sală lungă unde mai multe femei, ghemuite pe jos, gemeau. Fui condus înaintea domnului Ibrahim.

Era întins pe spate, cu corpul acoperit tot de răni, vânătăi și sânge închegat.

Intrase cu mașina într-un zid.

Era slăbit. A deschis ochii și mi-a surâs:

— Am ajuns la capătul călătoriei, Momo.

— Nu încă. N-am ajuns la marea dumitale natală.

— Ba da. Eu am ajuns. Afluenții tuturor fluviilor se varsă într-aceeași mare. Unica.

Fără voia mea izbucnii în plâns.

— Momo, nu-s mulțumit de tine.

— Mi-e frică pentru dumneata, domnu' Ibrahim.

— Mie nu. Doar știu ce am în Coran.

Uite, chestia asta n-ar fi trebuit s-o zică. Prea îmi aducea aminte de zilele bune. Așa că mă pusei și mai tare pe plâns.

— Momo, tu soarta ta ți-o plângi, nu pe a mea. Eu mi-am trăit traiul. Am ajuns la bătrânețe, după cum vezi. Am avut o soție, moartă cu ani și ani în urmă, dar pe care-o iubesc ca-n prima zi. Am avut un prieten, pe Abdullah, pe care te rog să-l saluți din partea mea. O băcănie care mergea bine. Rue Bleue e o stradă plăcută, chiar dacă nu-i albastră decât cu numele. Și pe urmă, ai apărut tu, Momo.

Ca să-i fac plăcere îmi înghiții lacrimile și, cu un efort strașnic, pac: un zâmbet!

Asta-l bucură pe loc. Ai fi zis că nici nu-l mai durea chiar așa de rău.

Eu, pac: iar un zâmbet!

Închise lin pleoapele.

— Domnu' Ibrahim!

— Sttt, nu te teme, nu mor, mă reintegrez în necuprins, Momo.

Asta a fost.

Am mai poposit o vreme prin locurile acelea. Vorbeam mult despre tata cu prietenul său, domnul Abdullah. Ne-am și învârtit o mulțime împreună.

Domnul Abdulah era și el tot un fel de domnu' Ibrahim, scofâlcit însă, folosind la tot pasul cuvinte rare, recitând întruna din poemele pe care le știa pe dinafară, pe scurt, era un domnu' Ibrahim care ar fi consacrat un timp mai îndelungat lecturii decât tejghelei și casei de bani. Petreceam ore întregi învârtindu-ne la *tekke*. El numea asta dansul alchimistului, dansul care transformă cuprul în aur. Și îl cita adesea pe Rumi:

Aurul n-are nevoie de piatra filozofală,
cuprul însă, da.
Perfecționează-te.
Viul sortește-l morții: e propriul tău corp.
Însuflețește ce e mort: e inima din tine.
Ceea ce e prezent fă-l să nu mai fie,
ascunde-l: e lumea asta, cea-n care trăim.

Ceea ce este absent fă-l dară să vină: e
lumea vieții viitoare.
Nimicește ce există: e pasiunea
Ceea ce nu există fă să fie: intenția.

Așa se face că până și în ziua de azi, când văd că ceva nu merge, încep să mă învârtesc. Ridic o mână spre cer și mă învârtesc. O cobor pe cealaltă spre pământ și mă învârtesc. Iar cerul se învârtește deasupra mea. Nu mai sunt eu însumi, ci unul dintre acei atomi care se-nvârtesc în jurul vidului care este totul.

Cum avea obiceiul să spună domnul Ibrahim:

— Inteligența este la gleznă și glezna ta are o gândire deosebit de profundă.

M-am întors acasă cu autostopul. „Lăsându-mă în voia lui Dumnezeu“, cum zicea tot domnul Ibrahim vorbind despre cerșetori: ca și ei mi-am cerșit hrana dormind sub cerul liber și asta a fost de asemenea un cadou minunat pe care tot el mi l-a lăsat. N-am vrut să cheltuiesc bancnotele

pe care mi le vârâse domnul Abdullah în buzunar, când m-a îmbrățișat la plecare.

La Paris, descoperii că domnul Ibrahim prevăzuse totul. Dispusese să fiu emancipat: eram așadar liber. Mă făcuse moștenitorul banilor, al băcăniei și al Coranului său.

Notarul îmi înmânã plicul cenușiu din care scosei cu mare grijă cartea. Aveam în sfârșit să aflu ce era în Coranul domnului Ibrahim.

Erau două flori uscate și o scrisoare de la prietenul său Abdullah.

Acum sunt Momo, așa mă știe toată lumea de pe Rue Bleue. În cele din urmă nu m-am mai apucat de import-export, fusese doar o vorbă, așa, ca să-l impresionez pe domnul Ibrahim.

Mama vine din când în când să mă vadă. Îmi zice Mohamed, asta ca să-mi facă mie hatârul, și-mi cere veşti despre Moise. Pe care i le și dau.

Așa de pildă, ultima oară i-am zis că Moise l-a regăsit pe frate-său Popol și că

au plecat amândoi într-o călătorie din care n-aș crede să se întoarcă așa, cu una, cu două. Și că, după părerea mea, bine am face să nici nu mai vorbim despre ei. După ce a reflectat un timp – nu știe niciodată la ce să se aștepte din partea mea –, a murmurat cu blândețe:

— Poate că la urma urmei e mai bine așa. Sunt copilării din care trebuie să ieși, de care trebuie să te vindeci.

Îi răspunsei că psihologia nu era raionul meu, raionul meu era băcănia.

— Mi-ar face plăcere să te invit la cină într-o seară, Mohamed. Soțul meu dorește mult să te cunoască.

— Cu ce se ocupă soțul dumneavoastră?

— Este profesor de engleză.

— Și dumneavoastră?

— De spaniolă.

— Și-n ce limbă o să vorbim la cină? Nu, glumeam... Fie, primesc.

Se împurpurase toată de bucurie că primesc, zău, era o adevărată plăcere s-o privești, ai fi zis că i-am instalat apa caldă.

— Adevărat, chiar ai să vii?

— Da, da.

Ce-i drept, nu vezi în fiecare zi doi profesori, angajați ai Ministerului Educației Naționale, primindu-l la ei în vizită pe băcanul Mahomed, dar, în cele din urmă, de ce nu? Cum nu sunt rasist...

Ce mai, azi așa, mîine așa, a devenit un obicei. În fiecare luni seara iau cina la ei împreună cu soția și copiii. Cum ăia micii ai mei sunt afectuoși, îi zic mama-mare și face s-o vezi pe doamna profesoară de spaniolă cum se topește toată auzindu-i! Uneori e așa de bucuroasă, încât vine și mă întreabă discret dacă nu mă deranjează că micuții îi spun așa. Îi răspund că nu, fiindcă am simțul umorului.

Asta e. Acum sunt Momo, ăla de ține băcănia de pe Rue Bleue care nici măcar nu-i albastră.

Pentru toată lumea sunt arabul din cartier.

În materie de băcănie, ești arab când ții deschis noaptea, chiar și duminica.

Seria Eric-Emmanuel Schmitt

Ciclul invizibilului

Milarepa
Domnul Ibrahim şi florile din Coran
Oscar şi Tanti Roz
Copilul lui Noe

Romane

Secta egoiştilor
Evanghelia lui Pilat
Pe când eram o operă de artă
Partea celuilalt

Eseu

Viaţa mea cu Mozart

Din *Ciclul invizibilului* au apărut

Milarepa
Oscar şi Tanti Roz
Domnul Ibrahim şi florile din Coran